

PROSTA SPÓŁKA AKCYJNA

–

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROJEKTU

Projekt prostej spółki akcyjnej¹ (dalej również jako: „**Prosta Spółka Akcyjna**” albo „**PSA**”), który jest obecnie na etapie prac legislacyjnych, budzi wiele emocji, zarówno negatywnych, jak i pozytywnych. Zdaniem rządzących, przedsiębiorcy rozpoczynający swój biznes (*popularne startupy*), potrzebują nowych, znacznie prostszych form prowadzenia działalności gospodarczej. Jak wynika z badań przeprowadzonych przez Business Center Club wśród swoich członków, aż 70% z nich wskazała, że przewidziane w prawie formy prowadzenia działalności gospodarczej nie są dobrze dopasowane do specyfiki firm w początkowej fazie rozwoju². Remedium na te problemy ma być właśnie PSA, która zdaniem pomysłodawców będzie łączyć najlepsze cechy spółki z o.o. oraz akcyjnej. Tą nową konstrukcję spółki ma cechować brak nadmiernych formalności związanych z jej zakładaniem i nowoczesny mechanizm ochrony wierzycieli spółki, oparty o zakaz dokonywania świadczeń na rzecz wspólników, które zagrażałyby wypłacalności PSA³.

Omawiane rozwiązanie wymaga uwagi co najmniej z kilku względów. Po pierwsze, planowane wprowadzenie do polskiego porządku prawnego Prostej Spółki Akcyjnej to największa w historii nowelizacja Kodeksu spółek handlowych. Po drugie, jest to byt całkowicie nowy – oparty w części na nieznanym do tej pory polskim przedsiębiorcom rozwiązaniach prawnych. Po trzecie, elastyczność struktury PSA, oraz brak konieczności posiadania przez nią majątku na etapie jej tworzenia, może być ciekawą perspektywą rozwoju własnego biznesu, jednocześnie nie do końca chroniąca potencjalne interesy wierzycieli PSA. W tym zakresie, w dalszej części niniejszej informacji zostanie przedstawiony schemat struktury funkcjonowania PSA, oraz niezbędne wiadomości przydatne dla każdego, kto zastanawiałby się nad podjęciem działalności właśnie w tej formie. Przygotowane opracowanie będzie miało charakter obiektywny, autorzy nie będą wyrażać swojego stosunku do projektu PSA. Uwagi zostaną przez nas zgłoszone odrębnie.

Dla kogo jest Prosta Spółka Akcyjna?

Z założenia impulsem do podjęcia prac nad PSA była analiza funkcjonowania w polskim porządku prawnym startupów, czyli przedsięwzięć realizowanych najczęściej w obszarze nowych technologii, w warunkach dużej niepewności rynkowej, będących na etapie poszukiwania odpowiedniego modelu

¹ Projekt nowelizacji Kodeksu spółek handlowych w zakresie wprowadzającym Prosta Spółką Akcyjną jest dostępny pod linkiem: <http://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12311555/12507990/12507991/dokument341636.pdf> (wersja z 15.05.2018 r.).

² Patrz szerzej: Założenia Business Center Club do projektu Prostej Spółki Akcyjnej: <https://www.bcc.org.pl/wp-content/uploads/2018-06-18-propozycje-i-uwagi-bcc-dot-prostej-spolki-akcyjnej-projekt.pdf>

³ Tak uzasadnienie do projektu nowelizacji k.s.h. w przedmiocie wprowadzenia Prostej Spółki Akcyjnej, dostępne pod linkiem: <http://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12311555/katalog/12507990#12507990>

biznesowego. To głównie Ci przedsiębiorcy wskazują na szereg trudności związanych z założeniem, funkcjonowaniem, oraz likwidacją działalności gospodarczej w Polsce w przypadku jej niepowodzenia⁴.

W Polsce funkcjonuje około 3 tysiące podmiotów, których kluczowy element działalności to nowe technologie. Nie powinno ulegać jednak wątpliwości, że rynek technologii ma ogromny potencjał, a w 2023 r. może wygenerować nawet 2,2 mld czystego zysku. Obecnie 71% startupów prowadzi działalność w formie spółki z o.o., 15% to jednoosobowe działalności gospodarcze, a 5% to spółki akcyjne. Jednocześnie, jako Kancelarii Prawnej wywodzącej się z Wrocławia jest nam niezmiernie miło, że we Wrocławiu funkcjonuje aż 12% ogólnej liczby polskich startupów. Lepsza pod tym względem jest tylko Warszawa (25%)⁵.

Niezależnie jednak od powyższego, zapraszamy do dalszej lektury nie tylko startupowców, gdyż **działalność w formie Prostej Spółki Akcyjnej będzie mógł prowadzić każdy**, mimo silnego skorelowania jej z nowymi technologiami. Oznacza to, że w formie PSA będzie można prowadzić np. działalność deweloperską, sprzedażową czy usługową.

Struktura majątkowa – założenie bezkapitałowego charakteru

Prostą Spółkę Akcyjną ma cechować możliwie elastyczna struktura majątkowa. W PSA nie doświadczymy już instytucji kapitału zakładowego – charakterystycznej dla spółki z o.o. oraz akcyjnej – podmiot ten będzie funkcjonował w oparciu o tzw. kapitał akcyjny i akcje beznominałowe (akcje bez wartości nominalnej).

Akcje w Prostej Spółce Akcyjnej tracą swój dotychczasowy charakter i będą, w odróżnieniu od dotychczasowej spółki akcyjnej, oderwane od kapitału akcyjnego. W akcjach inkorporowane będą wyłącznie prawa członkowskie. Pomimo faktu, że akcje w PSA mają charakter beznominałowy to będą obejmowane za wkłady pieniężne lub niepieniężne, co oznacza, że akcje w PSA nie można objąć pod tytułem darmym. **Istotną odmiennością w tym zakresie jest jednak sposób pojmowania wkładu o charakterze niepieniężnym w Prostej Spółce Akcyjnej. Jak wynika bowiem z projektowanych regulacji: „wkładem niepieniężnym może być wszelki wkład mający wartość majątkową, w tym świadczenie pracy lub usług”.** Dopuszczenie możliwości wnoszenia wkładów w postaci pracy i usług na pokrycie akcji to całkowite odejście od dotychczas ugruntowanych założeń konstrukcyjnych polskich spółek kapitałowych⁶.

Jak zostało już zasygnalizowane w Prostej Spółce Akcyjnej nie będzie istniał kapitał zakładowy, który zostanie zastąpiony przez kapitał akcyjny. **Kapitał akcyjny powinien wynosić co najmniej 1 złoty**, z zastrzeżeniem, iż nie będzie on wskazywany w statucie PSA z uwagi na jego elastyczny charakter. Co prawda, kapitał akcyjny będzie odzwierciedlał wkłady wnoszone do PSA, to akcjonariusze, z zachowaniem pewnych wymogów ustawowych, będą mogli środki na nim zakumulowane

⁴ Więcej na temat analizy środowiska dla funkcjonowania startupów w Polsce w raporcie: *Diagnoza ekosystemów startupów w Polsce*, przygotowanym przez Deloitte: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Reports/pl_Deloitte_raport_startup.pdf

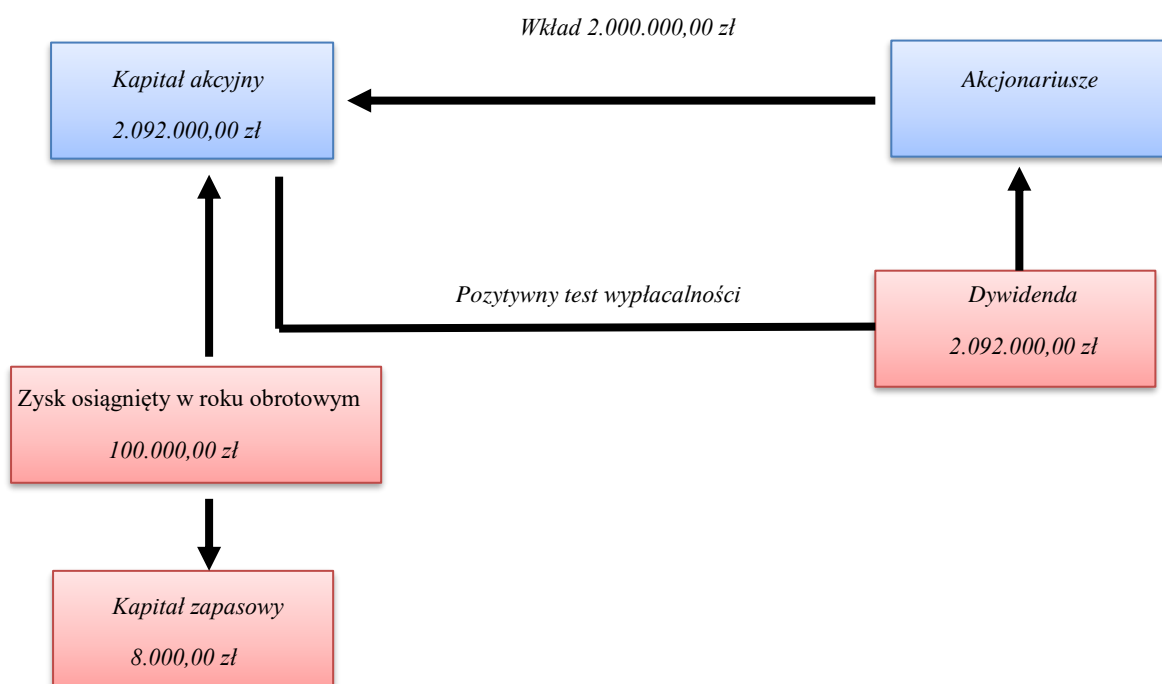
⁵ Więcej informacji na temat funkcjonowania startupów w Polsce w raporcie *Polskie Startupy 2017* przygotowanym przez fundację Startup Poland http://startuppoland.org/wp-content/uploads/2017/09/SP_raport2017_single_fix.pdf

⁶ Na dzień dzisiejszy, nie jest możliwe wniesienie do spółki z o.o. i akcyjnej wkładu niepieniężnego w charakterze świadczenia pracy lub usług

przeznaczyć do wypłaty dywidendy. Jest to istotna odmienność od dotychczasowej zasady nienaruszalności kapitału zakładowego w spółce z o.o. i akcyjnej. Trzeba jednak mieć na uwadze, że akcjonariusze nie będą mieli całkowitej swobody w odniesieniu do wypłat z kapitału – granicę stanowić będzie pułap 5% sumy zobowiązań PSA wynikający z ostatniego zatwierzonego sprawozdania finansowego (akcjonariusze będą zobowiązani do przekazywania co najmniej 8% zysku na kapitał zapasowy, dopóki ten nie osiągnie co najmniej 5% sumy zobowiązań spółki wynikającej z zatwierzonego sprawozdania finansowego za ostatni rok obrotowy). **Wypłata na rzecz akcjonariuszy nie może doprowadzić do utraty przez spółkę w normalnych okolicznościach, zdolności do wykonywania wymagalnych zobowiązań pieniężnych w terminie 6 miesięcy od dnia dokonania wypłaty.** Do przeprowadzenia przedmiotowej oceny każdorazowo przed dokonaniem wypłaty zobowiązany będzie zarząd (test wypłacalności).

Schemat wypłaty dywidendy w PSA

Omówienie przykładu:

Jeżeli akcjonariusze wnieśli na kapitał akcyjny 2 mln zł, a spółka za pierwszy rok obrotowy osiągnęła zysk w wysokości 100.000,00 zł, to dywidenda może zostać wypłacona w wysokości 2.092.000,00 zł. Na kwotę tą składa się kapitał akcyjny oraz 92 % zysku, gdyż 8% musi zostać odpisane na kapitał zapasowy. Warunkiem wypłaty dywidendy jest stwierdzenie przez zarząd wystarczającej wypłacalności spółki (pozytywny test wypłacalności).

Pozycja akcjonariuszy Prostej Spółki Akcyjnej

Prostą Spółkę Akcyjną ma cechować nie tylko elastyczność kapitałowa, ale także duża swoboda w kształtowaniu praw związanych z akcją. Podstawową zasadą dotyczącą wykonywania prawa głosu przez akcjonariuszy PSA, będzie dobrze znana zasada „1 akcja – 1 głos”. **Ustawodawca w PSA nie wprowadza ograniczeń co do uprzywilejowania akcji, w odróżnieniu od spółki akcyjnej. Co oznacza, że np. będzie można uprzywilejować akcje danej serii co do głosu w stosunku 10:1 (podobnie w odniesieniu do dywidendy).** Takie działanie może prowadzić do sytuacji, w której akcjonariusz posiadający 10% akcji uprzywilejowanych co do głosu w stosunku 10:1 będzie mógł przegłosować akcjonariusza posiadającego pozostałej 90% akcji.

Szczególnym rodzajem uprzywilejowania będą akcje założycielskie, przysługujące podmiotom (założycielom) mającym szczególnie wpływ na utworzenie i funkcjonowanie PSA. Polegać będzie ono na tym, że emisja akcji innych niż założycielskie, nie będzie mogła zmniejszyć ogólnego udziału stosunku głosów akcji założycielskich w spółce. Oznacza to, że w przypadku gdy akcje założycielskie reprezentują 20 % ogółu akcji (200 akcji założycielskich na 1000 wyemitowanych w ogólności), a spółka wyemituje np. 200 akcji objętych przez inne osoby aniżeli założyciele, to 200 akcji założycielskich musi reprezentować taką samą proporcję wśród 1200 akcji, jak w przypadku przed emisją (powoduje to, że liczba głosów przypadająca na akcję założycielską wzrasta do 1,2 – w związku z czym udział procentowy tych akcji wynosi nadal 20% jak przed emisją).

Dopuszczalne będzie w ramach PSA emitowanie akcji niemych – uczestniczących tylko i wyłącznie w dywidendzie.

Wszystkie akcje Prostej Spółki Akcyjnej będą musiały być obowiązkowo akcjami zdematerializowanymi (niedopuszczalność wydawania przez spółkę dokumentacji akcji). Akcje PSA z uwagi na ich zdematerializowaną formę będą prowadzone w postaci ewidencji. Podmiotem upoważnionym do prowadzenia ewidencji nie będzie spółka – katalog tych podmiotów zostanie szczegółowo określony w ustawie – będą to m.in. notariusze, firmy inwestycyjne czy Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych. Dostęp do danych z ewidencji będzie miał każdy akcjonariusz oraz organy administracji skarbowej. **Akcje Prostej Spółki Akcyjnej nie będą mogły być emitowane na giełdzie oraz w alternatywnych systemach obrotu.**

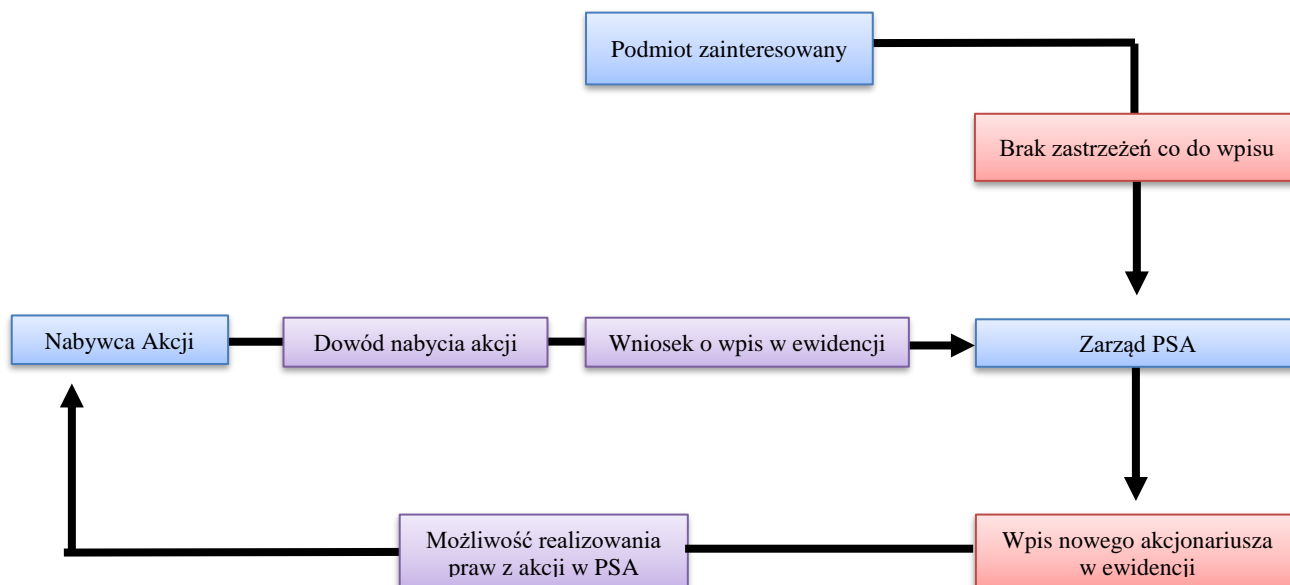
Zbywalności akcji PSA

Prosta Spółka Akcyjna ma być podmiotem dla przedsiębiorców, którzy będą chcieli pozyskać kapitał w obrocie niepublicznym, co uzasadnia zmniejszenie rygorów dotyczących rozporządzania jej akcjami do minimum. Do skutecznego przeniesienia akcji wymagane będzie zawarcie umowy przeniesienia akcji w zwykłej formie pisemnej oraz dokonanie wpisu w ewidencji. Wpis do ewidencji będzie konstytutywną przesłanką przejścia własności akcji. W przeciwnym wypadku nie dojdzie do zmiany właściciela, mimo zawarcia stosownej umowy. Podstawą wpisu do ewidencji może być jedynie dokument stwierdzający nabycie akcji. Osoby zainteresowane będą miały prawo zgłaszania zastrzeżeń

do ważności wpisów w ewidencji, z zastrzeżeniem, iż osoba zgłaszająca zastrzeżenie dla jego skuteczności będzie musiała wytoczyć stosowne powództwo w tym zakresie w terminie 30 dni.

Schemat nabycia akcji PSA przy założeniu braku zgłoszenia zastrzeżeń

Podobnie jak dotychczas, akcjonariusze w statucie PSA będą mogli wprowadzać ograniczenia w zbywalności akcji w postaci obowiązku uzyskania zgody spółki przed dokonaniem transakcji, czy zgody zgromadzenia akcjonariuszy. Czynność zbycia akcji bez uzyskania zgody stosownie do treści statutu będzie nieważna.

Rozszerzenie uprawnień kontrolnych akcjonariuszy w PSA

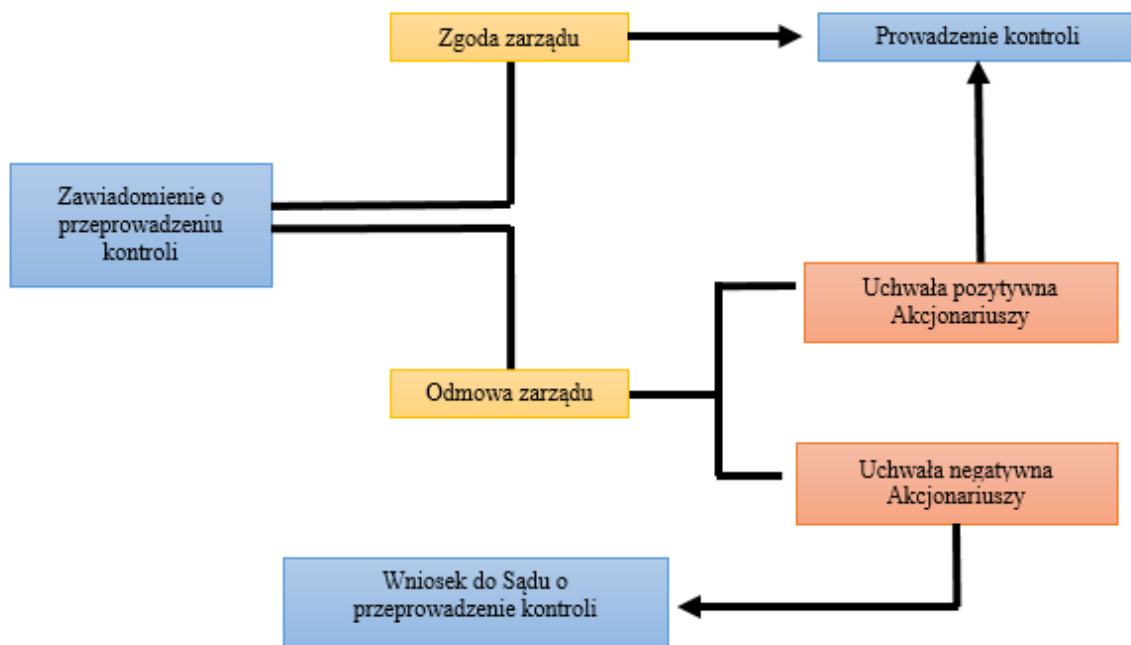
Obecnie model nadzorczy spółki akcyjnej oparty jest na tzw. modelu nadzoru instytucjonalnego, sprawowanego przez radę nadzorczą. Akcjonariuszom Prostej Spółki Akcyjnej zostanie przyznane uprawnienie indywidualnej kontroli podmiotu, na wzór tego przyznanego wspólnikom w spółce z o.o.⁷. W tym zakresie, każdy akcjonariusz, niezależnie czy będzie on posiadaczem akcji uprzywilejowanych, zwykłych czy też niemych, będzie mógł z upoważnioną przez siebie osobą w każdym czasie przeglądać księgi i dokumenty spółki, sporządzać bilans dla swego użytku lub żądać wyjaśnień od zarządu. Uprawnienie to jednak nie będzie miało charakteru absolutnego. Zarząd będzie mógł odmówić akcjonariuszowi wyjaśnień oraz udostępnienia do wglądu ksiąg i dokumentów spółki, jeżeli istnieje uzasadniona obawa, że akcjonariusz wykorzysta je w celach sprzecznych z interesem spółki i przez to wyrządzi spółce znaczną szkodę. W przypadku odmowy zarządu realizowania prawa kontroli przez akcjonariusza, akcjonariusz będzie mógł żądać rozstrzygnięcia sprawy uchwałą wspólników. Akcjonariusz, któremu odmówiono wyjaśnień lub wglądu do dokumentów bądź ksiąg spółki, będzie

⁷ Indywidualne prawo kontroli wspólnikom spółki z o.o. przyznaje art. 212 KSH.

mógł złożyć wniosek do sądu rejestrowego o zobowiązanie zarządu do udzielenia wyjaśnień lub udostępnienia do wglądu dokumentów bądź ksiąg spółki.

Schemat wykonywania indywidualnego prawa kontroli przyznanego akcjonariuszom PSA

System organizacyjny PSA – Model Dualistyczny i Monistyczny

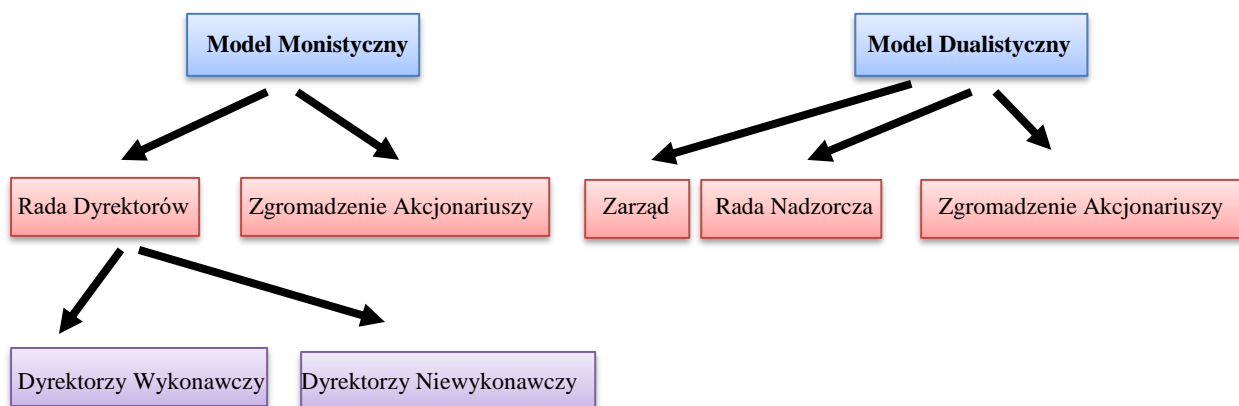
Akcjonariusze PSA kształtując jej ustrój będą mogli wybierać pomiędzy modelem dualistycznym i monistycznym. Ten pierwszy to nic innego, jak klasyczny trójpodział organów na: (i) zarząd sprawujący funkcje wykonawcze, (ii) radę nadzorczą będącą organem kontrolnym oraz (iii) zgromadzenie akcjonariuszy, które podejmować będzie najważniejsze decyzje dotyczące PSA. Co do zasady członkowie zarządu w PSA będą powoływani przez zgromadzenie akcjonariuszy, a nie jak to ma miejsce obecnie w spółce akcyjnej przez radę nadzorczą. Zasady reprezentacji Prostej Spółki Akcyjnej będą tożsame z zasadami reprezentacji przyjętymi obecnie dla spółek kapitałowych.

Rewolucyjną zmianą w ramach funkcjonowania organów PSA ma być przyznanie radzie nadzorczej charakteru fakultatywnego. Akcjonariusze będą mogli ukształtować strukturę Prostej Spółki Akcyjnej na wzór modelu monistycznego, przyjętego powszechnie w ustawodawstwie krajów typu *common law*. Wówczas w PSA będą funkcjonowały jedynie dwa organy, tj. Rada Dyrektorów (*board of directors*) oraz Zgromadzenie Akcjonariuszy. Rada Dyrektorów będzie kumulowała w swoich „rękach” zarówno uprawnienia zarządcze, jak i kontrolne. W tym zakresie, możliwe będzie delegowanie na jednego lub niektórych tylko dyrektorów funkcji zarządczych (*dyrektorzy wykonawczy*). W wyniku takich czynności w Radzie Dyrektorów może dojść do swoistego podziału kompetencji na dyrektorów sprawujących

funkcje zarządcze, oraz dyrektorów niewykonawczych, którym zostaną powierzone funkcje nadzorcze nad działalnością dyrektorów wykonawczych. Dodatkowo, w celu wykonywania czynności prowadzenia przedsiębiorstwa spółki będzie mógł zostać powołany komitet wykonawczy o uprawnieniach decyzyjnych, w którego skład będą wchodziło wyłącznie dyrektorzy wykonawczy. Natomiast w celu sprawowania nadzoru nad prowadzeniem przedsiębiorstwa spółki może zostać powołany komitet rady dyrektorów, w skład którego wchodzić będą wyłącznie dyrektorzy niewykonawczy. Taki dualizm kompetencji niewątpliwie zbliża Radę Dyrektorów do klasycznego podziału na zarząd i radę nadzorczą. Należy jednak zaznaczyć, że przedstawiony ewentualny podział kompetencji w Radzie Dyrektorów ma charakter w pełni fakultatywny i nie musi zostać funkcjonalnie wyodrębniony.

Możliwość ukształtowania modelu organizacyjnego PSA

Kontakt

Jak zostało już podkreślone, Prosta Spółka Akcyjna jest obecnie na etapie prac w podkomisjach, co oznacza, że działalność w tym modelu spółki „kapitałowej” będzie można rozpocząć na początku 2010 roku, o ile zostanie on ostatecznie uchwalony. W przypadku jakichkolwiek pytań dotyczących modelu optymalizacji działalności gospodarczej oraz modeli jej prowadzenia zapraszamy do kontaktu.

***Tomasz Szarek** – Radca prawny / Partner kierujący działem prawa spółek i doradztwa korporacyjnego
tomasz.szarek@sdzlegal.pl*

***dr Marcin Śledzikowski** – Radca prawny
marcin.sledzikowski@sdzlegal.pl*

Kancelaria Prawna Schampera, Dubis, Zajac i Wspólnicy Sp.k.
ul. Kazimierza Wielkiego 3
50-077 Wrocław / POLAND
tel. +48 71 32651-40